

*Милош Лакићевић**

Правни факултет за привреду и правосуђе, Нови Сад

КОНТРАОБАВЕШТАЈНА ДЕЛАТНОСТ У ФУНКЦИЈИ СУЗБИЈАЊА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

Сажетак

Свака држава предузима разноврсне офанзивно-одбрамбене мере и активности ради сузбијања оружаних и неоружаних угрожавајућих делатности усмерених против њених националних вредности. Њена успешност у том плану у великој мери зависи од квалитетне процене циљева носилаца угрожавајућих делатности и могућности да их остваре, а под тим се подразумева могуће проузроковање штете националним вредностима. Сврха контраобавештајне делатности је да оптимално допринесе адекватном процењивању циљева и могућности носилаца угрожавајућих делатности. Ефикасност контраобавештајне делатности државе је посебно значајна у погледу сузбијања најопаснијих врста угрожавајућих делатности, а организовани криминал спада у ту групу. У раду су размотрени основни аспекти контраобавештајне делатности у сузбијању организованог криминала. Заправо, описана је и објашњена њена својеврсна „првоешелонска“ улога у препознавању и дешифровању организоване криминалне претње држави, као важан предуслов њеног ефикасног отклањања.

Кључне речи: контраобавештајна делатност, општа контраобавештајна делатност, посебна контраобавештајна делатност, организовани криминал, организовани криминални колективитет, сузбијање организованог криминала.

* milos@kib.edu.rs

УВОД

У теорији је прихваћено схватање да се свака држава састоји из три елемента: *територије, становништва и власти*. Реч је о виталним државним вредностима (*територијални интегритет, суверенитет, друштвено уређење односно државна власт, права, слободе и обавезе грађана*), формулисане у највишем државном акту – *уставу*, чији опстанак и одрживи развој подразумева способност државе да их брани употребом свих средстава, укључујући и силу. Наиме, држава егзистира у објективној (природној и друштвеној) средини коју карактерише неизвесност. Зато, треба да буде способна да успостави, показује и одржава своје субјективно хтеће (циљеве и интересе) у складу са објективним условима, односно да производи промене (утиче на објективне факторе и трпи њихов утицај) које обезбеђују остваривање њеног трајног циља – *опстанак и одрживи развој*. Остваривање овог циља претпоставља способност државе да усклађеним рационалним коришћењем својих капацитета (своје моћи) производи промене унутар својих граница и у свом окружењу које одражавају стање оптималне заштићености сопствених виталних вредности од угрожавајућих делатности. Условно, остваривање поменутог циља чине две групе одбрамбене ангажованости државе. Прва група обухвата ваљано регистровање *угрожавајућих делатности* (према простору: унутрашње и спољашње; према садржају: неоружане/невојне/“несмртоносне“ и оружане/војне/смртоносне; према откривености: тајне и јавне; итд.). Ове делатности у теорији су познатије као *безбедносни изазови, ризици и претње*, чији носиоци их предузимају с циљем да проузрокују штетне промене (преобликују, отму или униште) на виталним државним вредностима. Друга група обухвата *офанзивно-одбрамбену ангажованост система безбедности (националног система безбедности) државе* ради ефикасног сузбијања угрожавајућих делатности односно оптималне заштите националних вредности. У констатованом контексту, *организовани криминал*, пре свега, због *прикривености (тешке препознатљивости, тајности)* коју обезбеђује вишедимензионалном и вишенивоовском инфилтрацијом у политичке и државне структуре представља *најопаснију унутрашњу (невојна, неоружана, „несмртоносна“) претњу држави*. У суочавању са овом претњом, *тајновита контраобавештајна компонента националног система безбедности државе* представља „први и смртоносни ешелон“ који „поништава“ прикривеност организованог криминала и самим тим, значајно

доприноси оптималној заштити националних вредности матичне државе.

БИТНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОРГАНИЗОВАНО-КРИМИНАЛНЕ ПРЕТЊЕ ДРЖАВИ

Прихватљив приступ за одређење појма организованог криминала јесте поуздано сазнање о томе да свака друштвена појава, позитивна или негативна, има један или више узрока и производи неке последице. Сазнања у том контексту указују да организовани криминал представља илегално тржиште, које настаје и опстаје на поставкама функционисања легалног тржишта. Узрок криминалног (илегалног) тржишта јесте потреба за илегалном робом или услугама на некој територији (нпр., одређена држава). Нечија (физичка особа) процена да је задовољење потреба заинтересованих ризично али имовински исплативо, резултује њеном удруживању са другим особама, приватног или службеног друштвеноправног статуса. Заправо, доводи до формирања *илегалног организованог криминалног колективитета* (у даљем тексту: ОКК), тзв. језгра организованог криминала. Дотичне особе (најмање три) свесно чине кривично дело организовања криминалног колективитета (група, удружење, организација), његовим оснаживањем (пријем нових чланова), чине кривично дело приступање и деловање у оквиру злочиначког колективитета и потом, групу кривичних дела ради стицања и увећања имовинске добити.

Стратешки (неполитички?) циљ одређеног ОКК јесте да предузимањем тзв. „егзистенцијалне“ делатности (нпр., трговина наркотицима, кријумчарење миграната...) на илегалном тржишту¹, противправно стиче и увећава имовинску добит, чијом евентуалном легализацијом (инвестирањем на легалном тржишту), стиче прикривену политичку моћ. Такво, изгледно а тешко препознатљиво *преобликовање изворног неполитичког циља носилаца организованог криминала у својеврстан политички циљ* указује зашто је *организована криминална претња најопаснија по безбедност државе*. Реч је о „новом ратујућем криминалном

1 Криминално (илегално) тржиште обухвата: *тржиште нелегалне робе*, односно роба која је сама по себи илегална, производња, трговина и поседовање такве робе (нпр. опојне дроге, оружје...), *тржиште нелегалне трговине легалном робом* (црна тржишта робом где је искључено опорезивање и царинење (нпр., цигарете, нафта...) и *тржиште нелегалног пружања услуга*, попут кријумчарење миграната проституција... (Weenink, A. W., Huisman, S. Vand der Laan, *Crime without frontiers: Crime Pattern Analysis Eastern Europe*, 2002-2003, Korps Landelijke Politicediensten, Driebergen, 2004, p. 32).

ентитету“ (Bunker, Sullivan 1998, 55-74) (ОКК) чије функционисање карактерише систематско чињење с умишљајем скуп кривичних дела ради стицања противправне имовинске користи, успостављања монополског положаја на одређеном подручју и избегавања кривичне одговорности, што може да резултује „побобљавању“ државе²(Фатић 2005, 74).

Међународна заједница оличена у Организацији Уједињених нација (ОУН) је препознала опасност од појединих транснационалних криминалних појава и регистровала организовани криминал као комплексну прекограничну криминалну делатност, коју врши група појединаца, лабаво или чврсто организованих, у циљу стицања материјалне користи на штету друштвене заједнице и њених чланова. Иако у свом основном документу³ није експлицитно дефинисала појам транснационални организовани криминал, одредила је овај појам у ширем смислу, набрајањем њених елемената (група за организовани криминал, тежак злочин и организована група), дефинисала кривична дела организованог криминала која имају битно транснационално обележје и препоручује да свака држава потписница усвоји законодавне и друге мере које су потребне за сузбијање организованог криминала. У сличном контексту, организовани криминал су појмовно дефинисале многе регионалне међународне организације (нпр., ЕУ). Очекивано, примарна жртва организованог криминала (држава), најкомплексније (правно, политички, безбедносно) је дефинисала ову претњу.

Појам организовани криминал у позитивном законодавству Републике Србије је одређен 2009., односно 2011. године: „Организовани криминал представља кривична дела која врше организоване криминалне групе или њени припадници, а под организованом криминалном групом се подразумева група од три или више лица, која постоји одређено време и делује споразумно с циљем извршења једног или више кривичних дела за која је прописана казна затвора од четири године или тежа казна, ради стицања, посредно или непосредно, финансијске

2 „Организовани криминал се, кроз сарадњу са политичким елитама, утврђује и боље повезује са државним структурама, побољшавајући своје стратешке позиције за будућност, преузимајући контролу над појединим деловима државног апарата, пре свега над репресивним структурама, и тако утире пут свом трајном политичком и фактичком друштвеном утицају“ (Фатић, А., „Основни аспекти борбе против организованог криминала на Балкану“, *Међународна политика*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, бр. 1-2, 2005, стр. 74.

3 Конвенција УН против транснационалног организованог криминала и допунски протоколи (тзв. Палермо конвенција, 2000), *Службени лист СРЈ – Међународни уговори*, број 6 од 27. јуна 2001. године.

или друге користи“(Службени гласник РС, бр. 72/ 09; члан 112, став 35 ; члан 504а Службени гласник РС, бр 72/09). Кривични законик организовани криминал одређује појмовима „група“ и „организована криминална група“, узима у обзир саучесништво као значајну особеност организованог криминала (дефинише његове облике: саизвршилаштво, подстрекавање и помагање) и у складу с тим, региструје два кривична дела: договор за извршење кривичног дела (члан 345. КЗ) и удруживање ради вршења кривичних дела (члан 346. КЗ).

У теоријском (безбедносном) смислу, појам организовани криминал у Републици Србији је дефинисан као изразито штетна појава за друштва у било којој фази развоја, и наглашава да задире у све сфере друштва, уништава животе и причињава велику материјалну штету, продукује и подстиче друге врсте криминала, узрокује осећање страха и безнађа и нарушава интегритет и углед државних институција и државе у целини⁴. Организована криминална група (ОКГ) идентификује се као носилац појавних облика организованог криминала у Републици Србији: трговина наркотицима, изнуде, отмице и уцене, трговина људима, кријумчарење људи, корупција, прање новца, злоупотреба службеног положаја, фалсификовање новца и других средстава плаћања, проституција, трговина оружјем и експлозивним материјама, међународно кријумчарење возила, кријумчарење акцизне робе и високотехнолошки криминал.

Констатовани и размотрени аспекти организованог криминала идентификују његове битне карактеристике које, у сажетом смислу одражавају *тајну организовану делатност* професионалних извршилаца који делују као колективитет, различитог степена организованости и хијерархијске повезаности, која погађа виталне вредности државе и ограничава њихову ефикасну заштиту од ове безбедносне претње. Без обзира на изражену транснационалну карактеристику, организовани криминал тежишно проузрокује највећу штету држави. Наиме, било који облик организованог криминала, *тајно* настаје, ескалира и опстаје на територији одређене државе (копно планете Земље је у сувереном власништву држава, као и део воденог и ваздушног простора). *Тајност*, као особина ОКК, представља логичну последицу његових циљева који су, у основи, противзаконите природе и зато, сам ОКК и његови чланови настоје да делују у највећој могућој мери дискретно. Међутим, та

4 Национална стратегија за борбу против организованог криминала, *Службени гласник РС*, бр. 23/2009, стр. 3.

тајност не може бити апсолутна, већ релативна. „Апсолутна тајност је практично немогућа, јер увек одређени круг лица зна за постојање и деловање организације (лице које плаћа рекет, рецимо)“ (Нинчић 2019, 87). *Релативна тајност* одражава пропуштања државних органа (пре свега они чији је задатак сузбијање организованог криминала), територијално (на делу територије матичне државе) и у одређеној сфери економских односа (купопродаја опојне дроге, „праће новца“ и др.), односно нису упознати са постојањем и деловањем једног или више ОКК-та (нису способни да снагом своје принуде обезбеде поштовање законских норми). Реч је о фактичкој (стварној) или формалној неспособности државних органа, која има за последицу да чак, државе са најразвијенијим противкриминалним системом и најбољим резултатима у сузбијању организованог криминала, карактерише делимичан успех – не искорењивање, већ тежња ка његовом потпуном елиминисању. Фактичка тајност постоји када државни органи стварно не знају да један или више ОКК постоји и делује, док се формална испољава у томе што државни органи имају недовољно поуздане информације о организованом криминалу⁵ (Шкулић 2003, 47). Дешифровање тајности деловања ОКК представља предуслов за ефикасно сузбијање организованог криминала, чије остваривање подразумева (захтева) способност државних органа да предузимају комплекс одговарајућих тајних мера и метода, у оквиру којих, контраобавештајна делатност има највећу могућу улогу.

ПОЈАМ КОНТРАОБАВЕШТАЈНЕ ДЕЛАТНОСТИ

Држава ради заштите свог система вредности и интереса од делатности обавештајних служби других држава има задејствовану најмање једну контраобавештајну (безбедносну, безбедносно-информативну, политичку...) службу. Међутим, у сузбијању спољашних шпијунско-субверзивних делатности на територији матичне државе учествују све тајне службе као посебан, обавештајно-безбедносни систем (Стратегија националне безбедности Републике Србије, Службени гласник РС, бр. 94/2019, стр. 30), који предузима разноврсне контраобавештајне делатности.

5 Формална тајност се испољава у томе што државни органи имају информације о деловању ОКК, али ти подаци нису довољног доказног кредибилитета (информације које због начина прибављања, непоузданости извора или других околности немају потребну кривичнопроцесну валидност, тако да не могу послужити као доказ у кривичном поступку). – Шкулић, М., *Организовани криминалитет, појам и кривичнопроцесни аспекти*, Досије, Београд, 2003, стр. 47.

Основна сврха примене контраобавештајне делатности јесте заштита државне тајне и других врста тајни (службена, војна, пословна) државних и друштвених субјеката, органа и институција од спољних носилаца обавештајне делатности, који њиховим евентуалним сазнавањем могу да их употребе на разне начине ради угрожавања безбедности виталних вредности и интереса, односно националне безбедности. Контраобавештајна делатност је планска, организована, тајна и непрекидна офанзивно-дефанзивна оперативна ангажованост безбедносних служби одређене државе, пре свега на њеној територији, ради откривања, надзирања, пресецања и онемогућавања делатности страних обавештајних служби, појединих особа, група и организација на територији властите државе усмерених против националне безбедности (Ђорђевић 1986, 163). Безбедносне службе државе реализују овај задатак тако што, у складу са квалитетном проценом намера и планова спољног непријатеља, правремено откривају, ефикасно прате и самостално или у сарадњи са другим државним и друштвеним субјектима онемогућавају спољне чиниоце да сазнају виталне и друге тајне матичне државе. Њихова ангажованост условно се састоји из пет фаза или целина контраобавештајно-оперативног циклуса (Мијалнковић 2009, 166-170): *усмеравајуће-надзорна* (врховни менаџмент државе одређује временски орочене задатке, усклађене са контраобавештајним могућностима и контролише њихово извршавање), *планско-организациона* (руководећи орган службе, у складу са законом и задацима добијених од врховног менаџмента државе, планира, организује, усмерава и контролише рад извршних органа, односно начин извршавања задатака), *извршна или производна* (најсложенија фаза – обухвата прикупљање података о делатностима страних обавештајних служби, применом комплекс обавештајно-оперативних метода⁶), *аналитичко-проценска* (на основу анализе, процене и оцене прикупљених обавештајних података израђују се завршна безбедносна документа, попут информација, анализа, процена, студија, инструкција, билтена и сл.

6 Начелно контраобавештајна служба примењује следеће обавештајно-оперативне методе: тајна сарадња са физичким лицем, оперативни продор у суверене и несуверене колективите, тајно прибављање и откуп докумената, тајни увид у евиденције личних и са њима повезаних података, тајно праћење и надзор лица на отвореном простору и јавним местима уз коришћење техничких средстава, тајни електронски надзор телекомуникација и информационих система, тајно снимање и документовање разговора на отвореном и у затвореном простору уз коришћење техничких средстава, тајни надзор садржине писама и других средстава комуницирања, тајни претрес личних ствари, средстава и просторија, тајни надзор и снимање унутрашњости објеката, затворених простора и предмета.

о једном, више или свих аспеката деловања носилаца шпијунско-субверзивне делатности) и *информативно-презентациона* (извештавање врховног менаџмента о резултатима рада у вези са заштитом националне безбедности од иностране шпијунско-субверзивне делатности).

Осим прикривене агресије страних обавештајних служби, релевантна сазнања из сфере националне безбедности државе указују да неки илегални недржавни субјекти, посебно тзв. „национални“ екстремистички, терористички и организовано-криминални колективитети примењују класичне обавештајне методе (агентурни, инфилтрациони и технички метод) ради стварања извора у државним структурама. Заправо, чине кривично дело ради сазнавања државних и других врста тајни, чијим коришћењем планирају и изводе разноврсне угрожавајуће делатности. Конкретно, сваки ОКК, руковођен поузданим сазнањем да је незамисливо дугорочно предузимање тзв. „егзистенцијалне“ делатности уколико не обезбеди имунитет од кривичног прогона, константно је заокупљен продором у државне институције. Реч је о строго конспиративном ангажовању вођа ОКК с циљем корумпирања циљаних службених лица и потом њиховим саучесништвом, противзаконито стиче имовинску корист (његови чланови чине кривична дела, чије откривање изостаје или буду откривена када је проузрокована огромна штета држави, друштву и грађанима). Имајући на уму сврху контраобавештајне делатности државе („поништавање“ прикривености организованог криминала), јасно је да представља најубојитије оружје за сузбијање обавештајне делатности носилаца организованог криминала. То, наравно, уколико врховни менаџмент државе адекватно користи њене резултате.

Због претежне усмерености контраобавештајне делатности ка откривању и онемогућавању ОКК-та да предузимају обавештајне делатности као важан предуслов испољавања организованог криминала, за ангажованост државних органа и институција на овом задатку употребљава се термин *криминалистичко-обавештајна делатност*, а обавештајно-оперативне методе називају се посебне доказне радње, и то: прикривени иследник, сведок сарадник, контролисана испорука, тајни аудио-надзор, тајни оптички надзор, тајни конвенционални надзор (Бошковић 2017, 245-282).

НЕОПХОДНОСТ КОНТРАОБАВЕШТАЈНЕ ДЕЛАТНОСТИ У СУЗБИЈАЊУ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

Став у стратешком документу Републике Србије за сузбијање организованог криминала „Основни метод деловања организованих криминалних група је улагање великих сума нелегално стеченог новца у легалне токове, као и за корумпирање припадника државне администрације, како би се лакше дошло до заштићених информација и остварио утицај на ток и исход кривичног прогона“⁷ поуздано указује, с једне стране, на релативну тајност деловања ОКК, и са друге стране, на нужну способност државних органа да применом тајних делатности успешно декодирају такво противзаконито деловање ОКК. Државни органи, показивањем такве способности треба да онемогуће носиоце организованог криминала да остваре стратешки циљ – постепено преобликују почетни неполитички (имовинско-профитни) циљ у политички циљ („заробљавање државе“).

Важно је имати на уму да позитивно законодавство сваке државе одређује примарне носиоце контраобавештајне делатности (криминалистичке обавештајне делатности) и прописује њихове надлежности и овлашћења (обавештајно-оперативне методе – посебне доказне радње) ради сузбијања организованог криминала. Влада као носилац извршне власти, усмерава и усклађује њихову контраобавештајну ангажованост и врши надзор над њиховим криминалистичко-обавештајним радом. То значи да уколико Влада истрајава на стратегији нулте толеранције против организованог криминала, биће мале могућности да било који појавни облик организованог криминала ескалира до нивоа који представља озбиљну претњу националној безбедности државе.

Примарни носиоци сузбијања организованог криминала у Републици Србији су: *Служба за борбу против организованог криминала (СБПОК)* Министарства унутрашњих послова, *Безбедносно-информативна агенција*, *Војнобезбедносна агенција* као орган управе у саставу Министарства одбране, *Посебна одељења судова* и *Посебно одељење тужилаштва за организовани криминал* Министарства правде, *Управа за спречавање прања новца*, *Пореска управа* и *Управа царина* Министарства финансија, а Влада може да образује и *привремена радна тела*, ради разматрања појединих

7 Национална стратегија за борбу против организованог криминала, *Службени гласник РС*, бр. 23/2009, стр. 3.

питања из области сузбијања организованог криминала⁸. Њихово усклађено контраобавештајно (криминалистичко-обавештајно) деловање представља ресоран обавештајни систем за сузбијање организованог криминала, чији рад усмерава и надзире Савет за националну безбедност. Контраобавештајна процена представља својеврсну осовину односно покретач, усмеривач, координатор, коректор и контролор његово функционисања, а круцијални циљ је обезбеђење матичне државе од изненађења носилаца организованог криминала.

Контраобавештајна процена организованог криминала представља редован (уобичајен) задатак менаџмента сваког примарног носиоца сузбијања организованог криминала и ванредни задатак кад то оперативна ситуација или неки надлежни државни орган захтева. Контраобавештајна (криминалистичка) процена је мисаони процес анализирања свеже примљених и постојећих података о намерама, способностима и делатностима ОКК-та, првенствено и приоритетно усмерених ка остваривању позиција у државним структурама (корумпирања службених лица). Контраобавештајна процена се окончава закључком о конкретном аспекту организованог криминала и одлуком надлежног руководиоца о мерама које треба да предузме персонални примарни носиоц (нпр., СБПОК) ради оптималне заштите националних вредности од организоване криминалне делатности. Иако се реализацијом одлуке остварује јединствени циљ, процес предузимања обавештајно-оперативних метода условно чине две групе: *опште методе*, за које није неопходно одобрење надлежног суда и *посебне методе*, које одобрава надлежан суд. По том основу, контраобавештајну ангажованост сваког примарног носиоца ради сузбијања организованог криминала треба посматрати у *општем* (општа контраобавештајна делатност) и *посебном* (посебна контраобавештајна делатност) смислу.

ОПШТА КОНТРАОБАВЕШТАЈНА ДЕЛАТНОСТ У ФУНКЦИЈИ СУЗБИЈАЊА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

У складу са законским овлашћењима, редовна (свакодневна, уобичајена, контролна, превентивна) контраобавештајна ангажованост сваког примарног носиоца државе ради ефикасног

⁸ Национална стратегија за борбу против организованог криминала, *Службени гласник РС*, бр. 23/2009, стр. 7.

сузбијања организованог криминала одражава константно установљавање да ли постоји криминално тржиште и уколико постоји, шта или ко, и каквој мери доприноси његовом функционисању. У ствари, заокупљен је са идентификацијом кључног узрока (неопрезност државе или велики број корумпираних службених лица) постојећим појавним облицима организованог криминала у матичној држави. Реч је о комплексном задатку који извршава применом *опште контраобавештајне делатности*, заснована на општој сумњи која указује да одређена лица врше кривична дела организованог криминала, или да се кривична дела врше на одређеном простору или у одређеној (административној, привредној, финансијској, образовној...) средини, односно да се припрема извршење таквих кривичних дела. Полазиште за потврђивање или оповргавање опште сумње, односно за примену општих контраобавештајних мера и метода ради сузбијања организованог криминала представља *интерни архивски оперативни фонд* (база података) примарног носиоца (нпр., СБПОК, контраобавештајна служба). Овај фонд садржи оперативне и друге податке из претходног противкриминалног ангажовања персоналног носиоца, пре свега, о успешно или неуспешно окончаним случајевима (кривичним делима организованог криминала), оперативним или судским поступком. Дотични подаци представљају вредан материјал који никада не губи значај, а често може допринети решавању неког проблема или за предузимање посебних метода. Наравно, интерни архивски фонд садржи одређене податке који су резултат рада сузбијања организованог криминала и других субјеката матичне државе, домаћих и иностраних научних ауторитета, истраживачког новинарства итд.

Постојећи архивски оперативни фонд се константно оснажује новим подацима, који су резултат уобичајеног (свакодневног, превентивног) ангажовања примарног контраобавештајног носиоца, усмереног ка регистравању индиција о организованом криминалу⁹, њихове провере, односно потврђивања или одбацивања. Фокусираност је на *општим индицијалним чињеницама* које индиректно указују на постојање организованог криминалног тржишта, заснованих на релевантним националним и међународним

9 Индиције, основи сумње, основи подозрења, чињенице су које указују на постојање кривичног дела и на ближу или даљу везу између тог дела и неког лица, на основу којих се може са мањом или већом вероватноћом закључити да ли је кривично дело извршено или није, каква је веза између одређеног (одређених) лица и кривичног дела, као и на друге околности значајне за разјашњавање кривичне ствари (Водинелић, В., *Криминалистика*, Савремена администрација, Београд, 1984, стр. 188.).

искуствима процеса сузбијања организованог криминала. У том контексту, Међународно удружење шефова полиције усвојило је 1975. низ добрих индикатора структурисаног организованог криминала на једном подручју, уколико су позитивни одговори на следећа питања: да ли се догађају нерегистровани напади на појединце?, постоји ли серија неразјашњених паљевина чије су жртве маргиналне фирме?, да ли жртва или сведок одбијају да сведоче?, да ли се криминална делатност наставља после хапшења лица за које се чини да у групи заузима кључни положај?, да ли се активности појачавају после полагања кауције?, да ли скуп адвокатима бране окривљене чије занимање не би омогућавало плаћање тако скупих услуга?, да ли је сведочење полицајаца и сведока неубедљиво или неодређено?, да ли се у поступку против појединих лица може запазити да им је изречена (неоправдано) блага пресуда или да поступак није вођен доследно и одлучно?, да ли породица затвореника наставља са дотадашњим начином живота као да и даље прима раније приходе?¹⁰. Професор Симоновић Бранислав је регистровао укупно 15 индиција које могу да укажу на постојање организованог криминала у локалној заједници: лица која немају легалне приходе живе на „високој нози“; дешавају се убиства, подметања експлозива под возила, у станове и локале или пожари без јасних мотива; убиства се врше из оружја које није доступно грађанима; не налазе се сведоци мада су убиства извршена на јавном месту у присуству грађана; оштећени и жртве одбијају да сарађују с полицијом и да сведоче пред судом; у локалној заједници расте наркоманија итд. (Симоновић 2004, 631)

За спровођење контраобавештајног оперативног поступка, односно потврђивања (доказивања) регистрованих индиција о организованом криминалу на одређеном подручју или у одређеној средини користе се (примењују) само одређени оперативни методи. Реч је о *опитим контраобавештајним методама* за чију примену није неопходно одобрење надлежног суда. Логично је да *сарадник* (информатор, повереник...) примарног носиоца (нпр. безбедносне службе), као најпрофитабилнији извор података о организованом криминалу, буде преовлађујући метод. Наравно, значајни су други „секундарни“ оперативни методи: информативни разговор са лицима за које се процени да имају сазнања о кривичном делу организованог криминала, анализа пријава грађана за кривична дела организованог криминала, анализа пријава државних, локалних, привредних и других субјеката о кривичним делима, преглед

10 IACP (1975). *The Police Executive's Organized Crime Enforcement Handbook*, Caithenburg.

одређене документације одређеног субјекта, пунктовна контрола јавног саобраћаја ради идентификације лица, прегледа робе која се превози и сл., преглед информација у медијима у вези са организованим криминалом, лична запажања припадника примарног носиоца за сузбијање организованог криминала, сарадња са другим органима и службама и др (Шикман 2010, 266-269; Нинчић 2019, 118-122).

Свака индиција о било ком појавном облику организованог криминала (треба да) представља својеврстан узбуњивач примарним носиоцима државе за сузбијање организованог криминала. Сврха опште контраобавештајне делатности је да се применом адекватних оперативних метода разјасни и докаже препозната (регистрована) индиција (нпр., континуално присуство група илегалних миграната на одређеном подручју, а није познато ко организује њихово кријумчарење) о одређеном појавном облику организованог криминала. Заправо, општу сумњу треба потврдити: доказати да постоји одређени основи сумње у односу на конкретно лице као учиниоца одређеног кривичног дела организованог криминала или у односу на кривично дело чији је учинилац непознат. У конкретном случају, то значи идентификовати лице (лица) које је учинило кривично дело кријумчарење миграната или установити да је извршено кривично дело кријумчарење миграната, али учинилац је непознат и да га треба идентификовати. У оба случаја, успех представља помак у сузбијању организованог криминала, односно стварају се услови за примену посебне контраобавештајне делатности.

ЗНАЧАЈ ПОСЕБНЕ КОНТРАОБАВЕШТАЈНЕ ДЕЛАТНОСТИ У СУЗБИЈАЊУ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

Посебна контраобавештајна делатност се спроводи када постоје основи сумње да је одређено лице учинилац конкретног кривичног дела организованог криминала, или да је извршено одређено кривично дело, а ради се о кривичним делима која се гоне по службеној дужности и за откривање кривичног дела, учиниоца и обезбеђење доказа нужна је примена одређених оперативнотехничких метода и средстава, којих одобрава надлежни суд. *Посебна контраобавештајна делатност (оперативна обрада) обухвата скуп планираних, организованих и динамичних („кампањских“ – временски орочених) тајних мера и радњи најмање два примарна*

носиоца за сузбијање организованог криминала (нпр. СБПОК и Тужилаштво за организовани криминал), с циљем да прикупе релевантне доказе о кривичном делу, учиниоца и саучесника. Њен циљ јесте да се обезбеде докази о кривичном делу, на основу којих његовом учиниоцу, после законито спроведеног поступка, изрекне од стране суда, адекватна казна.

Посебна контраобавештајна делатност обухвата примену *посебних метода*, у криминалистичкој теорији и пракси познате као *посебне доказне радње*¹¹ према лицу за које постоје основи сумње да је учинило кривично дело организованог криминала, а на други начин се не могу прикупити докази за кривично гоњење или би њихово прикупљање било отежано. Међутим, неопходно је постојање сразмере између повреде права и слобода грађана приликом њихове примене и тежине кривичних дела у чијем доказивању се примењују. Зато, надлежан суд их одобрава и остварује контролу законитости њихове примене. Реч је о комплексу *тајно инфилтрационих и тајно надзорних метода* у вишефазном *контраобавештајно-оперативно-доказном поступку*, чијом успешном применом се остварује оптимална заштита националних вредности државе од организованог криминала.

Национална правна регулатива, иначе компатибилна тзв. „Палермо конвенцији“¹², садржај и примену *посебних (истражних, доказних) метода* регулише посебним законом (закон о кривичном поступку, закон о казненом поступку, закон о претходном кривичном поступку, закон о преткривичном поступку итд.), а њихов укупан број и термилошко означавање се разликује од државе до државе¹³.

11 Њихова заснованост на коришћењу одређених тактика, поступака, радњи и средстава, чини их специјализованим у процесу конспиративног прикупљања доказа и стога, има за последицу да су у употреби синтагматски термини, попут: посебне доказне радње, специјалне доказне радње, специјалне истражне технике, посебне истражне радње, мере и радње прикривеног истраживања, тајне операције итд.

12 Конвенцијом Уједињених нација против транснационалног организованог криминала из 2000. године, предвиђене су специјалне истражне методе (члан 20), и то: контролисана испорука, електронско праћење или друге облике надзора и тајне операције. – *Конвенција УН против транснационалног организованог криминала*, Службени лист СРЈ – Међународни уговори, број 6, 2001.

13 Тако на пример, у СР Немачкој, одредбама Закона о кривичном поступку (20.12.2001), предвиђене су укупно шест посебних истражних мера: електронско срањавање података, електронски надзор комуникација, дуготрајна опсервација осумњиченог, коришћење техничких помагала у сврху надгледавања осумњиченог (сликање, видео и магнетофонско снимање), употреба тајног истражитеља и полицијски надзор. У Републици Словенији примена специјалних истражних техника регулисана је Законом о казненом поступку (*Zakon o kazenskem postopku, Uradni list RS*, br. 6 – 5043/2003) и региструје, укупно осам: тајно посматрање, надзор електронских комуникација с прислушкивањем и снимањем, контрола писама и других пошиљки, тајно деловање итд.

Закоником о кривичном поступку Републике Србије дефинисани су материјални и формални услови за примену посебних доказних радњи и конкретне радње (тајни надзор комуникације, тајно праћење и снимање, симуловани послови, рачунарско претраживање података, контролисана испорука и прикривени иследник) и уређује се надлежност, овлашћења и поступање свих државних органа који се ангажују у сузбијању организованог криминала (ЗКПРС Службени лист РС, бр. 72/2011, 101/2011, 21/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014).

Преглед садржаја *посебних доказних метода* указује да представљају класичну *контраобавештајно-оперативну делатност* ради *сазнавања тајни* (прибављање доказа о кривичним делима ради стицања, увећања и легализовања имовинске добити) *носилаца организованог криминала*. Такође, указује на њихову начелну поделу у две групе: *методе тајне инфилтрације* (прикривени иследник, контролисана испорука, сведок сарадник) у ОКК и *методе тајног надзора* осумњиченог, односно осумњичених лица (тајни аудио-надзор, тајни оптички надзор, тајни конвенционални надзор, тајни надзор рачунарских и других електронских комуникација, пружање симулованих пословних услуга и пружање симулованих правних послова). (Бошковић 2017, 175-282) Сложеност пак процеса сузбијања организованог криминала намеће потребу за комбиновану и истовремену примену обеју група посебних докумената (контраобавештајних) метода.

Људски извор (сарадник, агент – „инсајдер“, „кртица“ у структурама ОКК) као најпоузданији и најпрофитабилнији начин за правремено сазнавање његових виталних тајни, представља језгро *инфилтрационих метода* у сузбијању организованог криминала, и то: *прикривени иследник* (врбовање за сарадњу члана одређеног ОКК и/или уграђивање/убацивање припадника полиције на пример, са промењеним идентитетом у структуре ОКК), с циљем да прикупља информације (доказе) о кривичним делима ОКК; *сведок сарадник* (члан ОКК који у претходном кривичном поступку изрази вољу да сведочи о криминалним делатностима матичног ОКК и потом представља крунски сведок током суђења) и *контролисана испорука*, која се предузима након откривања одређених података о кривичном делу осумњичених лица које врше на територији две државе, с циљем да конспиративним надзирањем превоза и испорука робе преко границе (нпр., цигарете, нафта, дрога, оружје...) прикупљају докази о свим учесницима илегалног канала, потом пресецање инкриминисане делатности и покретање кривичног прогона осумњичених лица.

Будући да употреба високософистицираних техничких средстава омогућава „тотално“ тајно надгледање лица осумњичених за организовани криминал, представљају својеврстан идентитет *тајних надзорних метода* за сузбијање ове претње. Наиме, њиховим коришћењем се може обезбедити непрекидно (24 часовно) надзирање (прибављање података) о интерним и екстерним криминалним активностима лица (чланова ОКК), као и објеката, простора, превозних и других средстава која користе дотична лица. У вези са њиховом применом, важно је приметити да иако свака тајна надзорна метода на специфичан начин омогућава прибављање обавештајних података (доказа) о инкриминисаној делатности осумњиченог лица („лице на контраобавештајно-оперативним мерама“), јавност је углавном заокупљена методом тајног надзора фиксне и мобилне телефоније, познатија као „*прислушкивање*“. Узрок томе јесте нехатно или умишљајно пласирање информација у јавности о неком лицу (јавна личност) да је незаконито прислушкивано. При томе се „циља“ на примарног носиоца оперативне обраде оптужбом да је „злоупотребио службени положај“, а неосновано губи из вида законита примена ове тајне надзорне методе. Наиме, методу тајног надзора телефоније одређеног лица осумњиченог за организовани криминал одобрава надлежни суд, а њено спровођење подразумева прислушкивање његових комуникација са сваким лицем (члан његовог матичног ОКК) и лицем које није члан ОКК, али по неком основу комуницира са њим.

Условно, *контраобавештајно-оперативни-доказни процес* чине четири фазе. *Прва фаза* почиње у тренутку када примарни носиоц сузбијања организованог криминала (нпр., контраобавештајна служба) потврди индицију (сумњу) да је одређено лице учинилац конкретног кривичног дела, или је извршено одређено кривично дело, које се гони по службеној дужности, а за обезбеђивање доказа нужно је коришћење одређених посебних доказних метода. Носилац задатка (нпр., контраобавештајна служба) подноси предлог надлежном суду за примену конкретних посебних доказних радњи, у коме наводи: циљ који планира да оствари применом одређене или више врста посебних доказних радњи ради прибављања доказа о осумњиченом лицу(-има), прецизан временски рок њене примене (нпр., три месеца), непосредног извршиоца посебне доказне радње и начин обавештавања јавног тужиоца и суда. Након одобрења предлога од стране надлежног суда, почиње примена одобрених посебних

доказних радњи¹⁴ и траје све до подношења кривичне пријаве против осумњиченог лица или чланова ОКК. Специјални јавни тужилац има усмеравајуће – надзорну улогу у овој фази (његови захтеви представљају основу за оперативно ангажовање полицијске, обавештајне, финансијске и других компонената). Он такву улогу има и у *другој фази* (преткривични поступак), која обухвата период од тренутка подношења пријаве против осумњиченог лица до потврђивања оптужнице. У овој фази, уколико је осумњичено више лица (чланови ОКК), постоји могућност да су нека од њих лишена слободе, друга се бране са слободе, а трећа нису доступна тужилаштву (у бекству). Специјални јавни тужилац, самостално, према потреби у сарадњи са носиоцем контраобавештајно-оперативног доказног поступка спроводи истражне радње ради установљавања квалитета прибављених доказа о извршеном(-им) кривичном(-им) делу(-има) организованог криминала и према потреби, захтева проверу неких постојећих и прибављање нових доказа. Фаза се окончава потврђивањем оптужнице. У *трећој фази* (кривични поступак) претресају се доказни резултати претходних фаза у вези са учињеним кривичним делом организованог криминала са једним од следећих исхода – могу да буду потврђени или оспорени. Носилац првог дела ове фазе је посебан суд (у Републици Србији овај задатак извршава Посебно одељење Вишег суда у Београду за организовани криминал, нап. аут.), који доноси првостепену пресуду. Кривични поступак је успешан у оној мери у којој спречава да невино лице буде осуђено, а ефикасност кривичног поступка подразумева закониту процедуру којом се осигурава да се учиниоцу који је извршио кривично дело изрекне адекватна казна а да при томе не буду угрожена основна људска права и слободе било ког учесника. Кривични поступак се окончава законитом и правилном судском одлуком. Коришћењем права осуђеног лица, односно подношењем жалбе на првостепену пресуду, почиње други део треће фазе, чији носилац је другостепени суд (у Републици Србији овај задатак извршава Посебно одељење Апелационог суда у Београду за организовани криминал, нап. аут.), а исход може бити потврђивање првостепене пресуде, изрицање строжије казне или враћање предмета на поновни претрес првостепеног суда. Ефекти *четврте фазе* вишеструко зависе од успешности треће фазе, уколико изречена казна обухвата одузимање имовине осуђеног коју је стекао

14 Примена одређене посебне доказне радње може бити обустављена пре истека одобреног рока, уколико је деконспирисана или је угрожена безбедност службеног лица (нпр., прикривеног иследника) ангажованог у прикупљању обавештајних података (доказа).

вршењем кривичног дела организованог криминала. Оваква казна има изразито одвраћајуће-превентивни ефекат, јер осим што је у складу са принципом да нико не може прибављати и задржати корист било какве врсте коју је прибавио на противзаконит начин, несумњиво, најснажније одвраћа потенцијалне учиниоце од чињења кривичног дела организованог криминала. Оваквим окончањем контраобавештајно-оперативно-доказним поступком, осим што држава и друштво делимично надокнађују штету проузроковану деловањем носилаца организованог криминала, његове резултате користи наука, образовне институције у криминалистичкој и безбедносној сфери и посебно, специјализоване снаге за сузбијање организованог криминала за унапређење сопствене противкриминалне ангажованости.

СУШТИНСКИ ЦИЉ КОНТРАОБАВЕШТАЈНЕ ДЕЛАТНОСТИ – ОБЕЗБЕЂЕЊЕ МАТИЧНЕ ДРЖАВЕ ОД ИЗЕНАЂЕЊА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

Енигматска обновљива моћ организованог криминала, између осталог, има за последицу да његово потпуно искорењивање је утопија (немогућа мисија). Наиме, данас је готово немогуће пронаћи државу која је успела да у потпуности отклони организовану криминалну претњу националној безбедности. То, пре свега зато што „фундаментална карактеристика организованог криминала и истовремено његов главни одбрамбени чинилац је извесна, већа или мања спрега криминалних структура и појединаца у једном или више облика државне власти“. (Симић 2004, 39) Поменуте чињенице указују да важан циљ закона и стратегија државе за сузбијање организованог криминала треба да буде правовремено уочавање (препознавање), добро проучавање и дешифровање те спреге, сложен контраобавештајни задатак носиоцима борбе против ОКК-та. Остварењем тог стратешког циља, обезбеђују се услови за планирање и предузимање комплекс других одговорајућих мера против носилаца организованог криминала, укључујући и најефикаснију меру – одузимање противправно стечене имовинске добити. У ствари, остварењем тог националног циља, држава се систематски обезбеђује од могућих изненађења организованог криминала.

Узимањем у обзир значења појма „изненађење“¹⁵, могуће је

15 Изненађење представља скуп мера, поступака и активности које предузима одређени субјект (суверени или несуверени) неочекивано за противника (суверен или несуверен

препознати врсте изненађења носилаца организованог криминала у односу на примарну жртву (државу). Реч је о својеврсном невојном сукобу између „агресора“ (ОКК) и жртве (држава), који је презасићен, с једне стране, покушајима ОКК да изненађује државу ради постизања примарног (профитног) циља, и са друге стране, настојању државе да се заштити од таквих изненађења. Сазнање да потпуно искорењивање организованог криминала је утопија, несумњиво одражава предност ОКК односно представља *опште изненађење* за државу и самим тим, приличне тешкоће у његовом отклањању. Релевантна сазнања указују да узроци општег изненађења ОКК у односу на државу могу бити два пропуштања државе, и то: *нехатно пропуштање* (неопрезност и неспособност врховног државног менаџмента да процени и оцени угрожавајуће могућности организованог криминала против матичне државе) и *свесно пропуштање* (делимично или потпуно одсуство воље националне политичке елите да штити државу од организованог криминала), укључујући и могућност присутности обеју узрока. Било који од поменутих узрока може погодовати ОКК-ма да остваре стратегијски циљ – преобликују имовински (неполитички) циљ у политички циљ („отму државу“). Таква могућност је посебно изгледна, уколико контраобавештајна делатност државе не остварује своју сврху.

У првом случају, *неопрезност и неспособност (нехатно пропуштање субјективног фактора)* може имати за последицу да се држава у дужем временском периоду суочава са *стратегијским делимичним изненађењем* од стране носилаца организованог криминала. Заправо, постоји могућност да законодавни орган државе не усвоји адекватне законе и стратегије у вези са сузбијањем организованог криминала, а могућности носилаца (снаге, институције и органи) заштите националне вредности од организованог криминала буду на нивоу који је далеко испод потреба (малобројни, слабо организовани, недовољно стручни, опремљени неадекватним техничким средствима, изостаје одговарајуће усмеравање и надзор њиховог рада и др.). С тим у вези, важно је знати да уколико постоји воља политичке елите државе, наведене неповољности су отклоњиве. Наиме, поуздана сазнања из праксе,

субјект) у погледу времена, места, начина (облика) дејства и употребљених средстава. Смисао изненађења је да се учини оно што објект (субјект) напада не очекује, што сматра мало вероватним или на шта није припремљен да реагује. Изненађење је увек подређено широј идеји и плану и доноси предност оном субјекту који га оствари. Зависно од обима постављеног циља и постигнутих резултата може бити стратегијско и тактичко изненађење, а по трајању и интензитету потпуно и делимично.

између осталог указују да непосредни (професионални) носиоци процеса сузбијања организованог криминала и јавно мњење (грађани) представљају најпоузданији „евидентичар“ евентуалних пропуштања у нормативној и теоријској сфери, наравно и иницијатор („изнуђивач“) њиховог отклањања. Природа пак контраобавештајне делатности указује на њен највећи могући допринос у регистровању пропуштања која спутавају или онемогућавају ефикасно сузбијање организованог криминала. Предочавање тих „открића“ надлежним државним субјектима доприноси доношењу квалитетних одлука, чијом реализацијом се отклањају пропуштања и унапређује заштита државе од организованог криминала. На пример, под претпоставком да је нова власт у одређеној држави, контитуисана након демократских избора затекла стање у држави које одражава неопрезност, неодговорност и некомпетентност у сузбијању организованог криминала, а има вољу да га сведе у контексту који не представља озбиљну претњу грађанима, друштву и држави, то може остварити у добијеном мандату, тј. у наредне четири године.

У другом случају, *аморалност* и *неодговорност* (*свесно пропуштање субјективног фактора*) реч је о вишедимензионалној корупцији политичких субјеката (на власти и у опозицији) и зато, постоји могућност да се држава суочава са *стратегујским потпуним изненађењем*. Реч је о стању које одражава делимично или потпуно одсуство воље политичке елите на појединим или свим нивоима система политичке власти да штити националне вредности од организованог криминала. Заправо, функционише чврста спрега између носилаца власти и носилаца организованог криминала која омогућава свеобухватно угрожавање безбедности свих националних вредности државе, а ОКК-тима да уз незнатан ризик стичу максималну имовинску добит, легализују је („перу“) и инвестирају на легалном тржишту и самим тим, владају из сенке. У таквој нефункционалној држави, независно од ефикасности њене контраобавештајне делатности, биће занемарљив њен допринос у сузбијању организованог криминала. Отклањање такве врсте изненађења је могуће, само уколико неки национални политички субјект који има вољу и способност да се одлучно суочи са организованим криминалом (има нулту толеранцију према организованом криминалу), добије подршку грађана (освоји власт) на вишестраначким изборима. У том случају, информације о организованом криминалу прибављених контраобавештајним методама ће правовремено бити доступне врховном менаџменту државе и коришћене за квалитетно одлучивање и ефикасно

спровођење одлука у вези са сузбијањем организованог криминала. Заправо, држава ће систематски изненађивати носиоце организованог криминала, односно карактерисаће је оптимална обезбеђеност од изненађења организованих криминалаца.

РЕФЕРЕНЦЕ

- Бошковић, Г., *Организовани криминал*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2017.
- Bunker, J. R., & Sullivan, R. J., „Cartel Evolution: Potentials and Consequences“, *Transnational Organized Crime*, vol. 4. No. 2, Summer 1998, pp. 55-74.
- Ђорђевић, О., *Лексикон безбедности*, Партизанска књига, Београд, 1986.
- Фатић, А., „Основни аспекти борбе против организованог криминала“, *Међународна политика*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, бр. 1-2, 1999, стр. 71-99.
5. Конвенција УН против транснационалног организованог криминала, *Службени лист СРЈ – Међународни уговори*, бр. 6/2001.
- Нинчић, Ж., „Криминалистичка контрола у функцији супротстављања криминалитету“, *Безбедност*, МУП Србије, 2, 2019, стр. 111-133.
- Нинчић, Ж., „Прикривене операције у функцији сузбијања организованог криминала“, *Војно дело*, Министарство одбране Републике Србије, 2, 2019, стр. 82-96.
- Мијалковски, М., *Обавештајне и безбедносне службе*, Универзитет у Београду – Факултет безбедности, ЈП „Службени гласник“, Београд, 2009.
- Национална стратегија за борбу против организованог криминала, *Службени гласник РС*, бр. 23/2009.
- Симић, М., „Организовани криминал и мере за његово сузбијање“, *Безбедност*, МУП Републике Србије, 1, 2004, стр. 21-40.
- Симоновић, Б., *Криминалистика*, Правни факултет, Крагујевац, 2004.
- Стратегија националне безбедности Републике Србије, *Службени гласник РС*, бр. 94/2019.
- Водинелић, В., *Криминалистика*, Савремена администрација, Београд, 1986.

- Weenink, A. W., Huisman, S., van der Laan, *Crime without frontiers: Crime Pattern Analysis Eastern Europe, 2002-2003*, Korps Landelijke Politiediensten, Driebergen, 2004.
- Шкулић, М., *Организовани криминалитет, појам и кривичнопроцесни аспекти*, Досије, Београд, 2003.
- Шикман, М., *Организовани криминалитет*, Дефендологија центар за безбједносна, социолошка и криминолошка истраживања, Бања Лука, 2010.
- Законик о кривичном поступку, *Службени гласник РС*, бр. 72/09, 72/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14.
- Кривични законик, *Службени гласник РС*, бр. 72/09, 111/09.
- Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела, *Службени гласник РС*, бр. 42/02, 27/03, 39/03, 67/03, 29/04, 58/04-др. закон, 45/05, 61/05, 72/09, 72/11-др. закон, 101/11-др. закон и 32/13.

Milos Lakicevic**COUNTERINTELLIGENCE ACTIVITY AS THE FACTOR OF SUPPRESSING ORGANIZED CRIME****Resume**

All countries undertake diversified offensive-defensive measures and activities in the effort to suppress armed and non-armed threatening activities directed towards their national values. Their efficiency in this area largely depends on quality assessment of goals of the perpetrators of the threatening activities and of their capacity to realize them, which implies the possibility of causing damage to the national values. The purpose of counterintelligence activity is to optimally contribute to adequate assessment of goals and capacities of the perpetrators of threatening activities. Efficiency of the counterintelligence activity of a country is particularly important in terms of suppression of the most dangerous types of threatening activities, and organized crime belongs in this group. The study explores the fundamental aspects of counterintelligence activity in suppression of organized crime. It actually describes and explains its particular "first echelon" role in identifying and decoding of organized criminal threat to the country, as an important precondition for its efficient elimination.

Keywords: counterintelligence activity, general counterintelligence activity, special counterintelligence activity, organized crime, organized criminal collectivity, suppression of organized crime.

* Овај рад је примљен 10. септембар 2021. године, а прихваћен на састанку Редакције 25. марта 2022. године.